

Riktlinjer för arvodering av ställföreträdare

Överförmyndarnämnden för Flen, Gnesta och Vingåkers kommuner

Antagen av överförmyndarnämnden 2019-02-06 §10

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDENS RIKTLINJER FÖR ARVODERING AV STÄLLFÖRETRÄDARE	3
1. Uppdraget.....	3
a) Förordnad förmyndare enligt 10 kap. föräldrabalken.....	3
b) God man och förvaltare enligt 11 kap. föräldrabalken	3
c) God man för ensamkommande barn	3
d) Särskilt förordnad vårdnadshavare	4
2. Ställföreträdares rätt till arvode.....	4
3. Ett ideellt uppdrag.....	4
4. Arvode till god man och förvaltare enligt föräldrabalken	4
a) Bevaka rätt (extraordinära åtgärder)	5
b) Förvalta egendom.....	6
c) Sörja för person	7
d) Extra arvode vid uppstart av ärenden	7
5. Arvode till god man enligt 11 kap. 1-3 §§ FB.....	8
5.1 Tillfälliga förordnanden - Bevaka rätt.....	8
6. Ersättning till förordnad förmyndare	8
7. Särskilt förordnad vårdnadshavare	8
8. Ersättning till god man för ensamkommande barn	9
9. Kostnadsersättning till god man och förvaltare	10
9.1 Bakgrund.....	10
9.2 Ersättning för resor.....	11
9.3 Gällande bestämmelser.....	11
9.4 Större kostnader.....	11
10. Ersättning från staten till kommunen	12
11. Vem betalar arvodet, 12 kap. 16 § föräldrabalken?.....	13
11.1 Den enskilde/huvudmannen	13
11.2 Undantag både till huvudmannens fördel och nackdel	13
11.3 Vård av någons rätt i dödsbon	14
11.4 Kommunen	14
11.5 Föräldrar som förmyndare, 12 kap. 17 § FB.....	14
12. Överförmyndarnämnden bestämmer	14

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Hemsida	Epostadress
Flens Kommun 642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430070 0157-430000	0157-431800	Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	overformyndaren@flen.se

12.1 Sänkning av arvodet	15
12.2 Utbetalning av arvode	15
13. Sammanfattning	16
a) Bevaka rätt – extraordinära förvaltningsåtgärder.....	16
b) Förvalta egendom.....	16
c) Sörja för person	17
d) Extra arvode vid uppstart av ärenden	17
e) Ersättning för omkostnader/utlägg/kostnadsersättning	17
f) Tillfälliga förordnanden	17
g) Förordnade förmyndare, inkl. särskilt förordnade vårdnadshavare samt medförmyndare.	18
h) Ensamkommande barn	18

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Hemsida	Epostadress
Flens Kommun 642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430070 0157-430000	0157-431800	Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	overformyndaren@flen.se

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDENS RIKTLINJER FÖR ARVODERING AV STÄLLFÖRETRÄDARE

1. Uppdraget

Överförmyndarnämnden har tillsyn över olika typer av ställföreträderskap enligt föräldrabalken respektive lagen om god man för ensamkommande barn. De flesta ställföreträdare har rätt till ett "skäligt arvode", vilket slås fast i föräldrabalkens (FB) 12 kap 16 §. Gemensamt för samtliga ärendeslag är att ställföreträdaren måste begära arvode för att få ett arvode. Om ställföreträdaren inte begär arvode, utgår inget arvode. I Flen, Gnesta och Vingåker har olika arvoderingsmodeller tillämpats och det finns därför anledning för överförmyndarnämnden att besluta om ett gemensamt system.

De olika typer av ställföreträdare det kan handla om är följande.

a) Förordnad förmyndare enligt 10 kap. föräldrabalken

En förordnad förmyndares uppdrag är att förvalta omyndigas tillgångar och företräda dem i angelägenheter som rör tillgångarna (12 kap. 1 § FB). Det betyder att en förordnad förmyndare inte företäder barnet i personliga angelägenheter utan bara i ekonomiska och bevakar barnets rätt i frågor som hör ihop med dess tillgångar. Bestämmelser om hur förordnade förmyndare ska förvalta den omyndiges tillgångar finns i 14 kap. FB.

En medförmyndare har inom sitt uppdrag samma skyldigheter och rättigheter som en förordnad förmyndare.

b) God man och förvaltare enligt 11 kap. föräldrabalken

En god man enligt 11 kap. 4 § FB och förvaltare enligt 11 kap. FB har att bevaka sin huvudmans rätt, förvalta hans eller hennes egendom och sörja för dennes person. Uppdraget kan avse alla dessa tre områden men kan också vara begränsat till ett eller två av uppdragen. Det kan också avse ett specifikt uppdrag som att t.ex. företräda huvudmannen vid en fastighetsförsäljning.

Det ingår inte i uppdraget som god man eller förvaltare att överta uppgifter som t.ex. omfattas av insatser som kan ges med stöd av socialtjänstlagen (201:453) SoL. Det är således inte ställföreträdaren som ska följa med huvudmannen till exempelvis läkare eller tandläkare, eller följa med och handla kläder. Ställföreträdaren ska däremot se till att huvudmannen får hjälp av olika stödpersoner. En kontaktperson, som kan beviljas enligt SoL, kan exempelvis fungera som personligt stöd samt förmedla läkarbesök och hjälpa till med en meningsfull fritidssysselsättning (prop. 1979/80:1 Om socialtjänsten s. 227 f).

Gode män enligt 11 kap. 1-3 §§ FB har ett mer tillfälligt uppdrag som består i att företräda en enskild enligt angivet lagrum.

c) God man för ensamkommande barn

En god man enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn har att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter. Den gode mannen har rätt och skyldighet att bestämma i alla frågor som rör barnets angelä-

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Hemsida	Epostadress
Flens Kommun 642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430070 0157-430000	0157-431800	Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	overformyndaren@flen.se

genheter, personliga såväl som ekonomiska och rättsliga. Däremot ingår det inte i uppdraget att ansvara för den dagliga omvårdnaden eller tillsynen av barnet. Den gode mannen har heller ingen försörjningsskyldighet gentemot barnet.

d) Särskilt förordnad vårdnadshavare

Den eller de personer som förordnas särskilt av tingsrätten till vårdnadshavare blir med automatik även förmyndare för den omyndige om inget annat sägs. Det betyder att bestämmelserna om förordnade förmyndare i bl.a. 12 kap. FB gäller (se ovan under a). Bestämmelserna i 14 kap. FB om vården av den omyndiges egendom gäller även för dessa personer i den del som omfattar förmynderskapet.

2. Ställföreträdares rätt till arvode

Den som utses som ställföreträdare (förordnad förmyndare, god man eller förvaltare) har rätt till ett skäligt arvode för sitt uppdrag och har rätt till ersättning för de utgifter som har varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande (12 kap. 16 § FB).

Överförmyndarnämnden har full frihet att bestämma hur ofta och för vilken tid arvode och ersättning för utgifter ska betalas. I förarbetena (prop. 1993/94:251 s. 220) sägs dock att om det inte finns några speciella omständigheter är det naturligt att arvoderingen sker årligen för de mer långvariga ställföreträderskapen.

3. Ett ideellt uppdrag

Av förarbetena till lagstiftningen framgår att uppdrag som god man eller förvaltare präglas av ett betydande mått av ideell verksamhet (SOU 2004:112 s. 823). Det är ett frivilligt uppdrag och inte fråga om en anställning. Ställföreträdaren kan därför inte förvänta sig att få ett arvode som kan jämföras med lön och som omfattar allt vad denne har utfört för sin huvudman. Ställföreträdaren kan därför inte heller få ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

I SKLs cirkulär 18:7 framgår att överförmyndarnämnden bör ha i åtanke att om man önskar ha kvar kompetenta ställföreträdare och skapa förutsättningar för att rekrytera nya personer till uppdrag som god man eller förvaltare bör ersättningen inte sättas alltför lågt.

4. Arvode till god man och förvaltare enligt föräldrabalken

Som framgått kan ställföreträdares uppdrag handla om att "bevaka rätt", att "förvalta egendom" eller "att sörja för person". Det är viktigt att överförmyndarnämnden kontrollerar vilket uppdrag ställföreträdares har innan beslut om arvode fattas. Ställföreträdares har naturligtvis bara rätt till ersättning för de uppdrag han eller hon blivit förordnad för.

I ett rättsfall, Svea Hovrätt ÖÅ 6652-10, fick en god man inget arvode alls på grund av misskötsamhet.

Även om ställföreträdares inte har att "sörja för person" i uppdraget är han eller hon skyldig att ha en god kännedom om huvudmannens personliga förhållanden (prop. 1987/88:124 God man och förvaltare s. 139). Sådan information måste ställföreträdares inhämta för att kunna se till att huvud-

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Hemsida	Epostadress
Flens Kommun 642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430070 0157-430000	0157-431800	Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	overformyndaren@flen.se

mannens medel används till dennes nytta. Därför bör det i uppdraget att förvalta egendom och/eller bevaka rätt även ingå att besöka sin huvudman och att ha en personlig kontakt med denne.

I samtliga ställföreträdarens uppdrag ingår att ha kontakter med överförmyndarkontoret, upprätta förteckning, årsräkningar och sluträkning, upprätta deklaration samt lämna en skriftlig redogörelse för uppdraget utan särskild ersättning. Detta gäller såväl för gode män och förvaltare som för förordnad förmyndare.

Följande arvodesnivåer baseras på aktuellt prisbasbelopp¹.

a) Bevaka rätt (extraordinära åtgärder)

	Bevaka rätt	Förslag
Kategori 1		0,5 % av pbb per timme
Kategori 2	T.ex. medverkan vid domstolsförhandlingar, förlikningsavtal och annat renodlat kvalificerat juridiskt arbete.	1 % av pbb per timme

Två kategorier tillämpas. Kategori 2 enbart i undantagsfall för ärenden som kräver kvalificerad juridisk hjälp. En möjlighet att arvodera högre belopp finns om det anses skäligt.

¹ Prisbasbeloppet enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) har för år 2019 beräknats till 46 500 kronor. Prisbasbeloppet enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) har för år 2018 beräknats till 45 500 kronor

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Hemsida	Epostadress
Flens Kommun 642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430070 0157-430000	0157-431800	Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	overformyndaren@flen.se

b) Förvalta egendom

	Förvalta egendom	Grundarvode per/år = % av pbb
Kategori 1	Huvudmannen förvaltar delvis själv sina tillgångar eller med hjälp av personal. Ställföreträdaren ansöker om bidrag och insatser.	10 %
Kategori 2	Ställföreträdaren förvaltar huvudmannens samtliga tillgångar. Det krävs en mer aktiv förvaltning av ställföreträdaren såsom omplaceringar och andra löpande åtgärder under året. Förutom vad som angetts under kategori 1 betalar t.ex. ställföreträdaren ut fickpengar ett par gånger i månaden och har oftare kontakt med myndigheter (skuldsanering t.ex.) och banker.	10-30%
Kategori 3	Förutom kategori 1-2; T.ex. skötsel av huvudmannens fastighet med därtill hörande förvaltningsuppgifter (inkassering av hyra, betalning av utgifter, förhandlingar m.m.), övervakning av affärsrörelse, upprättande av en omfattande deklaration och komplicerad årsredovisning till överförmyndarnämnden.	30 % -

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress
Flens Kommun
642 81 Flen

Besöksadress
Sveavägen 1
Flen

Telefon
0157-430070
0157-430000

Telefax
0157-431800

Hemsida
Flen.se
Gnesta.se
Vingaker.se

Epostadress
overformyndaren@flen.se

c) Sörja för person

	Sörja för person	Grundarvode per år = % av pbb
Kategori 1	Ett besök per månad, kontakt per telefon med huvudmannen och/eller boendet, á jourhållning om den personliga situationen.	10 %
Kategori 2	Kontakt med huvudmannen flera gånger per månad genom personliga besök och flera telefonsamtal varje månad med huvudmannen, anhöriga, boendet, kontaktpersoner, personliga assistenter, andra stödpersoner och myndigheter.	10-30 %
Kategori 3	Stora insatser och stort personligt engagemang av ställföreträdaren för att kvalitativt samordna och säkra upp de resurser som krävs för att huvudmannens behov av omsorg ska kunna tillgodoses. Detta sker exempelvis genom flera besök i veckan hos huvudmannen eller andra kontakter, många och omfattande kontakter med boendet, anhöriga och myndigheter.	30 % -

d) Extra arvode vid uppstart av ärenden

Vid uppstart av helt nya ärenden arvoderas 2000 kr extra, när första redovisningen är granskad, eftersom ställföreträdarskapen under uppstart ställer krav på tidskrävande insatser av ställföreträdaren. Om ställföreträdaren begär sig entledigad innan ärendet anses uppstartat halveras det extra arvodet.

Vid byten arvoderas 500 kr extra under det första året. Byten innebär alltid extra insatser av ställföreträdare men normalt sett är det enklare att ta över ett befintligt ärende än att starta upp ett helt nytt. Undantag finns där en ny ställföreträdare får ta över ett mycket komplicerat och i vissa fall misskött ärende vilket kan motivera ett högre arvode under uppstart.

Vid uppstart av ärenden

	Engångsbelopp
Nytt anordnande	2000 kr
Vid byte av ställföreträdare	500 kr

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress
Flens Kommun
642 81 Flen

Besöksadress
Sveavägen 1
Flen

Telefon
0157-430070
0157-430000

Telefax
0157-431800

Hemsida
Flen.se
Gnesta.se
Vingaker.se

Epostadress
overformyndaren@flen.se

5. Arvode till god man enligt 11 kap. 1-3 §§ FB

I SKLs cirkulär uppges att en god man som förordnats av överförmyndarnämnden enligt någon av bestämmelserna i 11 kap. 1-3 §§ FB naturligtvis också har rätt till ett skäligt arvode. Då ett sådant uppdrag är av tillfällig natur kan det ibland vara svårt att tillämpa procentsatser som underlag för arvodesbeslutet. Då kan timarvode användas enligt ovan under rubriken "Bevaka rätt". I vissa fall får överförmyndarnämnden en begäran från ställföreträdaren om visst belopp som myndigheten då får ta ställning till. Grunden är dock alltid ett "skäligt arvode".

5.1 Tillfälliga förordnanden - Bevaka rätt

	Förslag, huvudregel	Alternativ för kortare uppdrag
God man 11:1	5 % av pbb/år	0,5 % av pbb per timme
God man 11:2	5 % av pbb/år	0,5 % av pbb per timme
God man 11:3, år 1	5 % av pbb/år	
God man 11:3, år 2-5	3 % av pbb/år	
God man vid ärende om faderskapspresumtion	950 kr (engångsbelopp)	

Ställföreträdaren kan arvoderas ett fast schablonbelopp alternativt arvoderas per timme. Handläggare får göra en bedömning baserat på uppdragets beskaffenhet och tidsåtgång samt över hur lång tid uppdraget pågår för att säkerställa att ställföreträdaren erhåller ett "skäligt arvode" i enlighet med föräldrabalken.

6. Ersättning till förordnad förmyndare

(även den som också är särskilt förordnad vårdnadshavare)

Även förordnade förmyndare har rätt till ett skäligt arvode för uppdraget och ersättning för de utgifter som har varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande. Beroende på hur stora tillgångar den underårige har och vilken arbetsinsats som krävs av den förordnade förmyndaren får överförmyndarnämnden avgöra på vilket sätt ställföreträdaren ska ersättas. Om den underårige inte har några tillgångar alls eller mycket liten ekonomi kan det vara lämpligt att ersätta ställföreträdaren med ett schablonbelopp, medan överförmyndarnämnden i andra fall kan använda sig av vad som sägs ovan under "Förvalta egendom".

7. Särskilt förordnad vårdnadshavare

I gällande bestämmelser finns inget stöd för att en särskilt förordnad vårdnadshavare är berättigad till ersättning för den del av uppdraget som avser vårdnaden av den underårige, om vårdnadshavaren inte samtidigt är familjehemsförälder. Om vårdnaden av barnet flyttas över till en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare som barnet varit familjehemsplacerat hos, får kommunen fortsätta att betala dessa vårdnadshavare skälig ersättning (6 kap. 11 § SoL).

I övrigt finns bara lagstöd för **arvode avseende den del som avser förmynderskapet**, nämligen 12 kap. 16 § FB (jfr. 10 kap. 3 § FB). Enligt SKL är det dock angeläget att särskilt förordnade vårdnadshavare får skälig ersättning för sitt uppdrag. Saken har påtalats för lagstiftaren och tas bl.a. upp i betän-

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Hemsida	Epostadress
Flens Kommun 642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430070 0157-430000	0157-431800	Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	overformyndaren@flen.se

kandet SOU 2003:51 God man för ensamkommande flyktingbarn (s. 132). Någon lagändring har ännu inte skett.

För närvarande har olika praxis utbildats i landet. Det väsentliga är att kommunerna anlitar lämpliga personer som är villiga att ta på sig dessa uppdrag och att man också, på det sätt som anses lämpligast i den egna kommunen, ersätter dessa på ett rimligt sätt. Kommunen kan inte undandra sig ansvaret att till rätten anmäla behov av vårdnadshavare för ett barn som saknar ställföreträdare, eftersom varje underårigt barn har rätt till en sådan.

Förordnade förmyndare, inklusive särskilt förordnade vårdnadshavare samt medförmyndare

	Förslag, huvudregel	Alternativ för kortare uppdrag
Förordnad förmyndare	5 % av pbb/år	0,5 % av pbb per timme
Medförmyndare	5 % av pbb/år	0,5 % av pbb per timme

Observera att överförmyndarnämnden endast arvoderar för förmynderskapsdelen och inte för vårdnadsdelen. För vårdnadsdelen ansvarar socialnämnden i respektive kommun.

8. Ersättning till god man för ensamkommande barn

I SKLs cirkulär anges att en god man enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn har enligt 12 § nämnda lag rätt till ersättning enligt 12 kap. 16 § FB. Överförmyndarnämnden beslutar om storleken på arvodet och ersättning för kostnader på samma grunder som gäller för övriga ställföreträdare. Det krävs alltid en individuell bedömning.

Istället för att tillämpa de schabloner som angetts ovan, har en relativt vanlig modell när det gäller ersättning till gode män för ensamkommande barn varit att överförmyndarnämnden beslutar om ett schablonbelopp per månad. En annan modell har varit att ersättning bestämts i form av timarvode. Ersättning för kostnader bör i sådana fall ges mot uppvisade utlägg. En god man är en juridisk företrädare för barnet. Den gode mannen ansvarar inte för den dagliga omsorgen eller tillsynen över barnet och det ligger inte i uppdraget att följa med barnet till exempelvis läkare eller fritidsaktiviteter. Ansvaret för den dagliga omsorgen vilar i huvudsak på personalen på boendet eller familjehemsföräldrarna. En kontaktperson, som kan beviljas med stöd av SoL, kan också fungera som ett personligt stöd för barnet. Däremot har den gode mannen rätt att och bör alltid närvara vid möten hos Migrationsverket, socialtjänsten och polisen.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Hemsida	Epostadress
Flens Kommun 642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430070 0157-430000	0157-431800	Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	overformyndaren@flen.se

Arvode till god man för ensamkommande barn

Asylsökande barn	0,5 % av pbb per timme
Barn som har erhållit PUT/TUT	Schablonersättning med 1000 kr per månad ²
Barn som skrivits upp i ålder	Schablonersättning med 500 kr per månad ³

9. Kostnadsersättning till god man och förvaltare

9.1 Bakgrund

SKL uppger att det sedan lång tid tillbaka finns en praxis hos överförmyndare att ställföreträdarna får ersättning för utgifter med 2 % av prisbasbeloppet utan uppvisande av kvitton. Bakgrunden finns i Svenska Kommunförbundets cirkulär nr. 75.129 utgivet 1975-09-12. I detta sägs att ställföreträdaren skulle "ha rätt att utan särskilt förhandsmedgivande av överförmyndaren/överförmyndarnämnden uppbära en ersättning motsvarande 2 procent av basbeloppet, varvid dock havda kostnader bör redovisas i årsberäkningen eller annan handling". Ersättningen skulle täcka kostnader för kortare resor, telefon, porto m.m. Om kostnaderna översteg 2 % skulle överförmyndarnämndens tillstånd inhämtas i förväg för uttag och därefter krävdes en redovisning av utgifterna. Något lagstöd för ersättning av dessa 2 % av prisbasbeloppet finns inte. I prop. 1974:142 Förslag till lag om ändring i föräldrabalken, m.m. (inför den då nya lagstiftningen i SFS 1974:1038) sägs att ställföreträdaren "bör få uttrycklig rätt till ersättning för utgifter, i den mån utgifterna varit skäligen påkallade för uppdragets behöriga fullgörande". "Ersättningen för utgifter bör i varje särskilt fall bestämmas av överförmyndaren/överförmyndarnämnden".

Skatteverkets bedömning⁴ är att i de fall omkostnadsersättning utbetalas med högst 2 % av prisbasbeloppet får ersättningen i huvudsak anses motsvara de kostnader som förmyndarna och gode männen haft. I vart fall är det inte uppenbart för arbetsgivaren att ersättningen överstiger vad som kan vara avdragsgillt för mottagarna vid inkomsttaxeringen. För inkomstår 2009 får därför ersättning upp till 856 kronor (2 % av 42 800 kronor) anses ha karaktären av kostnadsersättning, som inte bör ligga till grund för vare sig skatteavdrag eller beräkning av arbetsgivaravgifter.

I de fall schablonersättning (ej specificerade utgifter) utbetalas med belopp som överstiger 2 % av ett prisbasbelopp, bör ersättning upp till 2 % av prisbasbeloppet behandlas som kostnadsersättning. Den delen av schablonersättningen som överstiger 2 % bör jämföras med lön, vilket innebär att denna överstigande del ska ligga till grund för beräkning av skatteavdrag och arbetsgivaravgifter.

Ställföreträdare kan antingen välja schablonersättning för omkostnader med 2 % av prisbasbeloppet per år. Här är skatteläget osäkert eftersom utgiften inte styrks och kontakt bör tas av ställföreträdare

² 1000 kr per månad från månaden efter att beslutet om uppehållstillstånd har meddelats den enskilde.

³ God man enligt lag om god man för ensamkommande barn, som skrivits upp i ålder av Migrationsverket och därmed anses vara myndigt skall arvoderas med en schablonersättning på 500 kr per månad från månaden efter att beslutet om åldersuppskrivning har delgivits den enskilde till dess Migrationsverkets beslut har vunnit laga kraft, alternativt att barnet når myndighetsålder enligt ålder registrerad innan åldersuppskrivningen.

⁴ Skatteverkets skrivelse "Kostnadsersättningar till förmyndare och gode män"

<https://www.skatteverket.se/funktioner/rattsinformation/skrivelser/arkiv/skrivelser2009.5.50a6b4831275a0376d380003829.html>

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Hemsida	Epostadress
Flens Kommun 642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430070 0157-430000	0157-431800	Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	overformyndaren@flen.se

med Skatteverket i varje enskilt fall när huvudmannen själv bär kostnaden för arvode/omkostnader för att säkerställa att arbetsgivardeklarationen blir korrekt.

Om ställföreträdaren vill kan han/hon istället, med uppvisande av verifikationer, begära ersättning för nödvändiga kostnader som ställföreträdaren haft i utförandet av sitt uppdrag. Skatteverket uppger i sin skrivelse **Kostnadsersättningar till förmyndare och gode män** att *”Ersättning för omkostnader i uppdraget som har specificerats och godkänts av överförmyndare/överförmyndarnämnden får anses utgöra sådant som normalt torde vara avdragsgillt vid inkomsttaxeringen. Med hänsyn härtill bör specificerade och godkända omkostnadsersättningar behandlas som kostnadsersättningar, dvs. inte ingå i underlaget för vare sig skatteavdrag eller beräkning av arbetsgivaravgifter.”*

9.2 Ersättning för resor

Ställföreträdare får endast ersättning för resor som ingår i uppdraget. Om flera delar ingår i uppdraget måste besök samordnas. Underlag för reseersättning i form av körjournal lämnas in i samband med redogörelse för uppdraget. Notera att överförmyndarnämnden endast får besluta om ersättning för resor som krävs för att fullgöra uppdraget. Ett tydligt syfte med varje resa måste därför alltid anges för att resan ska kunna ersättas. ”Nöjesresor” och liknande resor ersätts normalt inte.

Ställföreträdare får ersättning för resor med allmänna kommunikationer eller med egen bil, vilka ersätts mot uppvisande av körjournal eller resedagbok. Normalt sett ska resor göras med billigaste färdstättet. Resor med egen bil ersätts enligt Skatteverkets riktlinjer för skattefri milersättning, för nuvarande med 18,50 kr per mil.

Ersättning för omkostnader/utlägg/kostnadsersättning

Schablon för omkostnader		2 % av pbb/år
Ersättning för utlägg/kostnadsersättning		Enligt verifikation/kvitto
Km-ersättning	Verifieras i körjournal	18,50/ mil

9.3 Gällande bestämmelser

Enligt 12 kap. 16 § FB har en förordnad förmyndare, god man och förvaltare rätt till ersättning för de utgifter som har varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande. Det är alltså ställföreträdaren som måste visa att utgifterna varit nödvändiga för att utföra uppdraget på ett korrekt sätt.

9.4 Större kostnader

Större kostnader, såsom för längre resor med bil, biljettkostnad för längre resor och liknande ska huvudmannen stå för. Ställföreträdaren ska därför – om kostnaden kan förutses och beloppet inte ryms inom behållning på det öppna kontot – ansöka om överförmyndarnämndens medgivande till uttag på spärrat konto vid den tidpunkt kostnaden uppstår. Om en ställföreträdare är medveten om att huvudmannen inte har ekonomiska förutsättningar att betala för längre resor bör frågan väckas om det är lämpligare att utse en ny god man eller förvaltare på den plats där huvudmannen vistas.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Hemsida	Epostadress
Flens Kommun 642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430070 0157-430000	0157-431800	Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	overformyndaren@flen.se

På Skatteverkets webbsida, www.skatteverket.se, finns information om hur ersättningar för uppdrag som god man och förvaltare ska redovisas då huvudmannen betalar arvodet. Likaså finns information om avdrag för kostnadsersättning samt hur ställföreträdare ska deklarerat. Det är av stor vikt att ställföreträdare vars huvudmän, enligt arvodesbeslutet, ska betala arvodet tar kontakt med Skatteverket för att säkerställa att skatt och arbetsgivaravgifter beräknas korrekt.

Angående milersättning: körjournal för överförmyndarnämndens handläggning är framtagen för nämndens tillsynsbehov. Det innebär **inte** att den är godtagbar av Skatteverket i deklarationssyfte.

10. Ersättning från staten till kommunen

För de asylsökande barn som anvisas till kommunen från den 1 juli 2017 får kommunen ett ersättningsbelopp om 52 000 kronor per anvisat barn. Ersättningen ska täcka kostnader för bland annat transport till anvisad kommun, kostnader för god man samt kostnader inom socialtjänsten. Kommunen behöver inte ansöka om detta belopp. SKL har vid upprepade tillfällen påtalat för lagstiftaren att denna ersättning inte täcker kostnaderna för överförmyndarnämndens handläggning.

Varje kommun får också en ersättning bestående av en fast del som är 500 000 kronor per kalenderår och en rörlig del som beräknas utifrån uppskattat antal nya asylsökande ensamkommande barn i förhållande till kommunandelar. Ersättningen ska bidra till att underlätta för kommunen att ta emot barnen och hålla en god kvalitet på mottagandet. Se vidare förordningen (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

Efter uppehållstillstånd och folkbokföring har kommunen, vad avser ensamkommande barn som är placerade, rätt till en schablonersättning som uppgår till 30 000 kronor per barn. Ersättningen avser att täcka kostnader för god man och särskilda kostnader inom socialtjänsten.

Om vårdnaden av ett barn har flyttats över till en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare som barnet tidigare har varit familjehemsplacerat hos och kommunen betalar ersättning till dessa vårdnadshavare med stöd av 6 kap. 11 § SoL har kommunen rätt till ersättning för sådana kostnader. Se vidare förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.

Är det fråga om ensamkommande barn, som inte söker asyl, blir det kommunen som får stå för arvodet till den gode mannen. Det kan t.ex. gälla barn som kommit till Sverige och söker uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Överförmyndarnämnden återsöker de kostnader som nämnden har haft för gode män för ensamkommande barn som erhållit PUT eller TUT från respektive kommuns socialförvaltning eftersom dessa barn enligt lagstiftning har rätt till en särskild förordnad vårdnadshavare. Om socialförvaltningen inte ansöker om en särskild förordnad vårdnadshavare kvarstår istället god man och kostnaden för arvode och administration bärs i dessa fall av överförmyndarnämnden. Överförmyndarnämnden fakturerar för dessa ärenden, förutom kostnaden för god mans arvode och kostnadsersättning även en administrativ kostnad till dess en särskilt förordnad vårdnadshavare tillsatts.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Hemsida	Epostadress
Flens Kommun 642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430070 0157-430000	0157-431800	Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	overformyndaren@flen.se

11. Vem betalar arvodet, 12 kap. 16 § föräldrabalken?

11.1 Den enskilde/huvudmannen

Huvudregeln är att det är huvudmannen som ska betala arvodet till ställföreträdaren. En förutsättning för det är att huvudmannen har inkomster som överstiger 2,65 gånger prisbasbeloppet eller tillgångar som överstiger två gånger prisbasbeloppet⁵. Med inkomst (nettoinkomst eller beräknad inkomst) i detta sammanhang avses den enskildes inkomst efter medgivna avdrag enligt skattelagstiftningen (SOU 2004:112 Frågor om Förmyndare och ställföreträdare för vuxna och prop. 1993/94:251 Förmyndarskapslagstiftningen s. 221). Allmänt kan det sägas avse "inkomst före skatt". Ibland kan det vara svårt att avgöra vad som är den "enskildes inkomst efter medgivna avdrag enligt skattelagstiftningen". Överförmyndarnämnden har, för att säkerställa huvudmannens rättigheter, beslutat att inkomster som överstiger 3,0 prisbasbelopp ska användas till arvodet.

Med tillgångar avses "nettotillgångar", dvs. vad som återstår sedan medgivna avdrag enligt skattelagstiftningen har gjorts. Alltså från skattepliktiga tillgångar dras den enskildes skulder av. Observera "skulder" inte "utgifter". Att arvode och ersättning för utgifter ska betalas med huvudmannens medel i den mån hans eller hennes inkomst eller tillgångar överstiger 2,65 gånger prisbasbeloppet respektive 2 gånger prisbasbeloppet innebär att huvudmannen får debiteras högst det överskjutande beloppet. Om såväl inkomsten som tillgångarna överstiger den angivna gränsen, får överstigande delar läggas samman vid bedömningen (prop. 1993/94:251 Förmyndarskapslagstiftningen s. 221).

Observera att de sociala avgifter som belöper på den förordnade ställföreträdarens arvode inte ska inkräkta på det inkomstbelopp som den enskilde får behålla (prop. 2005/06:117 Skydd för barn genom registrering av förmyndare i vägtrafikregistret, m.m. s. 63).

11.2 Undantag både till huvudmannens fördel och nackdel

Om det finns särskilda skäl kan överförmyndarnämnden besluta om avsteg från huvudregeln till huvudmannens fördel, dvs. kommunen får betala ersättningen till ställföreträdaren. I prop. 1993/94:251 Förmyndarskapslagstiftningen (s. 221) nämns som exempel fall där huvudmannen har stora vårdkostnader som tar dennes inkomst i anspråk eller att tillgångarna består av en fastighet som huvudmannen själv bebor eller som är mycket svår att sälja till rimliga villkor. Överförmyndarnämnden har också i undantagsfall möjlighet att fatta beslut som är till huvudmannens nackdel. Det betyder att huvudmannen får betala ersättningen trots de angivna inkomst- och tillgångsgränserna i 12 kap. 16 § FB. Som exempel nämns i ovan angivna proposition när kommunen genom att stå för arvodet bidrar till en kapitalbindning hos huvudmannen som inte kan komma denne till godo. En sådan situation kan uppkomma t.ex. vid vården av egendom tillhörig en svårt sjuk som inte själv kan dra nytta av sina tillgångar och som inte har några nära anhöriga (prop. 1993/94:251 s.221).

Se också rättsfallet Svea Hovrätt mål nr ÖÄ 4041/97 där huvudmannen avlidit och dödsboets medel understeg gränsvärdena. Hovrätten ansåg att överförmyndarnämnden kunde fatta beslut om att dödsboet skulle betala arvode och ersättning till ställföreträdaren.

⁵ Enligt föräldrabalken 12 kap 16 §

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Hemsida	Epostadress
Flens Kommun 642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430070 0157-430000	0157-431800	Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	overformyndaren@flen.se

11.3 Vård av någons rätt i dödsbon

Arvode och ersättning för utgifter som avser vård av någons rätt i oskiftat dödsbo ska betalas med dödsboets medel (12 kap. 16 § fjärde stycket FB). Vid det kommande arvsfiktet avräknas det beslutade beloppet på huvudmannens arvslott.

I första hand ska dödsboets medel tas i anspråk till täckande av ställföreträdarens anspråk på arvode och ersättning. Vid de tillfällen då dödsboets tillgångar inte räcker eller om boet är av liten omfattning blir kommunen betalningsansvarig om inte särskilda skäl föranleder annat.

11.4 Kommunen

Om inte huvudmannen eller dödsboet ska stå för ställföreträdarens arvode och ersättning för utgifter blir kommunen betalningsansvarig.

11.5 Föräldrar som förmyndare, 12 kap. 17 § FB

Föräldrar som är förmyndare har rätt till arvode och ersättning för utgifter med anledning av förvaltningen av den omyndiges egendom **endast** om det finns särskilda skäl.

Kommunen blir aldrig betalningsansvarig i dessa ärenden. Antingen betalas ersättningen med den omyndiges medel eller, om det gäller dödsboförvaltning, med dödsboets tillgångar.

12. Överförmyndarnämnden bestämmer

Avslutningsvis finns det anledning att åter betona att det är överförmyndarnämnden som ensam fattar beslut om

- a) ersättningens storlek (arvode plus kostnadsersättning)
- b) vem som ska betala, och
- c) hur ofta och för vilken tid arvode och ersättning för utgifter ska betalas.

Överförmyndarnämndens beslut kan överklagas till tingsrätten. Enligt 22 § förvaltningslagen (42 § i den nya förvaltningslagen som träder i kraft den 1 juli 2018) får var och en som berörs av beslutet överklaga. Det betyder att huvudmannen själv, ställföreträdaren och huvudmannens dödsbo har rätt att överklaga.

Denna riktlinje är vägledande för arvoderingen. Ett arvode ska vara skäligt. Överförmyndarnämnden kan därför fatta beslut om arvoden som både överstiger och understiger belopp angivna i detta dokument.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Hemsida	Epostadress
Flens Kommun 642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430070 0157-430000	0157-431800	Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	overformyndaren@flen.se

12.1 Sänkning av arvodet

Överförmyndarnämnden ska granska ställföreträdarens verksamhet. Om överförmyndarnämnden finner anledning att anmärka på förvaltningen eller hur uppdraget i övrigt utförs, ska nämnden genast pröva om ställföreträdaren bör entledigas, eller någon annan åtgärd ska vidtas. Anmärkning mot en redovisning kan även påverka arvoderingen, som kan sänkas med ett efter omständigheterna skäligt belopp.

Generella påverkansfaktorer som kan innebära en sänkning av schablonarvodet är t ex:

- ✓ Uppdraget har inte fullgjorts tillfredsställande, till exempel att de grundläggande arbetsuppgifterna i uppdraget inte har fullgjorts,
- ✓ Brister i hur ställföreträdaren har bevakat huvudmannens rätt eller i de personliga angelägenheterna,
- ✓ Uppdraget har övervägande varit av mer vardaglig karaktär; omfattningen har varit mindre än det som ryms inom ramen för ett normalt uppdrag; att huvudmannen i stor utsträckning själv tagit hand om sina angelägenheter eller att besöken i huvudmannens hem har varit för få i förhållande till uppdragets karaktär,
- ✓ Brister i redovisningen, ohörsamhet mot nämndens generella råd eller lagstiftning, till exempel att inte lämna redovisning eller redogörelse inom föreskriven tid. Det kan också vara att inte lämna in de underlag som begärs eller att inte hörsamma nämndens uppmaningar.

12.2 Utbetalning av arvode

Huvudregeln är att överförmyndarnämnden fattar beslut om arvode efter genomförd granskning av redovisningshandling/redogörelse. Granskning av redovisningshandlingar sker årligen, avseende de flesta ärendetyperna. Granskning av redogörelse från gode män för ensamkommande barn sker per kvartal.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Hemsida	Epostadress
Flens Kommun 642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430070 0157-430000	0157-431800	Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	overformyndaren@flen.se

13. Sammanfattning

a) Bevaka rätt – extraordinära förvaltningsåtgärder

	Bevaka rätt	Förslag
Kategori 1		0,5 % av pbb per timme
Kategori 2	T.ex. medverkan vid domstolsförhandlingar, förlikningsavtal och annat renodlat kvalificerat juridiskt arbete.	0,1 % av pbb per timme

b) Förvalta egendom

	Förvalta egendom	Grundarvode per/ år % av pbb
Kategori 1	Huvudmannen förvaltar elvis själv sina tillgångar eller med hjälp av personal. Ställföreträdaren ansöker om bidrag och insatser.	10 %
Kategori 2	Ställföreträdaren förvaltar huvudmannens samtliga tillgångar. Det krävs en mer aktiv förvaltning av ställföreträdaren såsom omplaceringar och andra löpande åtgärder under året. Förutom vad som angetts under kategori 1 betalar t.ex. ställföreträdaren ut fickpengar ett par gånger i månaden och har oftare kontakt med myndigheter (skuldsanering t.ex.) och banker.	10-30%
Kategori 3	Förutom kategori 1-2; T.ex. skötsel av huvudmannens fastighet med därtill hörande förvaltningsuppgifter (inkassering av hyra, betalning av utgifter, förhandlingar m.m.), övervakning av affärsrörelse, upprättande av en omfattande deklaration och komplicerad årsredovisning till överförmyndarnämnden.	30 % -

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress
Flens Kommun
642 81 Flen

Besöksadress
Sveavägen 1
Flen

Telefon
0157-430070
0157-430000

Telefax
0157-431800

Hemsida
Flen.se
Gnesta.se
Vingaker.se

Epostadress
overformyndaren@flen.se

c) Sörja för person

	Sörja för person	Grundarvode per år % av pbb
Kategori 1	Ett besök per månad, kontakt per telefon med huvudmannen och/eller boendet, á jourhållning om den personliga situationen.	10 %
Kategori 2	Kontakt med huvudmannen flera gånger per månad genom personliga besök och flera telefonsamtal varje månad med huvudmannen, anhöriga, boendet, kontaktpersoner, personliga assistenter, andra stödpersoner och myndigheter.	10-30 %
Kategori 3	Stora insatser och stort personligt engagemang av ställföreträdaren för att kvalitativt samordna och säkra upp de resurser som krävs för att huvudmannens behov av omsorg ska kunna tillgodoses. Detta sker exempelvis genom flera besök i veckan hos huvudmannen eller andra kontakter, många och omfattande kontakter med boendet, anhöriga och myndigheter.	30 % -

d) Extra arvode vid uppstart av ärenden

	Engångsbelopp
Nytt anordnande	2000 kr
Vid byte av ställföreträdare	500 kr

e) Ersättning för omkostnader/utlägg/kostnadsersättning

Schablon för omkostnader	2 % av pbb/år
Ersättning för utlägg/kostnadsersättning	Enligt verifikation/kvitto
Km-ersättning Verifieras i körjournal	18,50 kr/mil

f) Tillfälliga förordnanden

	Förslag, huvudregel	Alternativ för kortare uppdrag
God man 11:1	5 % av pbb/år	0,5 % av pbb per timme
God man 11:2	5 % av pbb/år	0,5 % av pbb per timme
God man 11:3, år 1	5 % av pbb/år	
God man 11:3, år 2-5	3 % av pbb/år	
God man vid ärende om faderskapspresumtion	950 kr (engångsbelopp)	

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress Flens Kommun 642 81 Flen	Besöksadress Sveavägen 1 Flen	Telefon 0157-430070 0157-430000	Telefax 0157-431800	Hemsida Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	Epostadress overformyndaren@flen.se
--	--	--	-------------------------------	---	---

g) Förordnade förmyndare, inkl. särskilt förordnade vårdnadshavare samt medförmyndare

	Förslag, huvudregel	Alternativ för kortare uppdrag
Förordnad förmyndare	5 % av pbb/år	0,5 % av pbb per timme
Medförmyndare	5 % av pbb/år	0,5 % av pbb per timme

h) Ensamkommande barn

Asylsökande barn	0,5 % av pbb per timme
Barn som har erhållit PUT/TUT	Schablonersättning med 1000 kr per månad ⁶
Barn som skrivits upp i ålder	Schablonersättning med 500 kr per månad ⁷

⁶ 1000 kr per månad från månaden efter att beslutet om uppehållstillstånd har meddelats den enskilde.

⁷ God man enligt lag om god man för ensamkommande barn, som skrivits upp i ålder av Migrationsverket och därmed anses vara myndigt skall arvoderas med en schablonersättning på 500 kr per månad från månaden efter att beslutet om åldersuppskrivning har delgivits den enskilde till dess Migrationsverkets beslut har vunnit laga kraft, alternativt att barnet når myndighetsålder enligt ålder registrerad innan åldersuppskrivningen.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN FÖR FLEN, GNESTA OCH VINGÅKERS KOMMUNER

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Hemsida	Epostadress
Flens Kommun 642 81 Flen	Sveavägen 1 Flen	0157-430070 0157-430000	0157-431800	Flen.se Gnesta.se Vingaker.se	overformyndaren@flen.se